

Social kontrol

Mange etniske minoritetspiger bliver fortsat overvåget, kontrolleret og straffet af deres familier. Men flere og flere gør oprør mod familiens vold og søger hjælp

SOCIAL KONTROL

Vi gør det for familiens ære

Mange unge piger i etniske minoritetsfamilier må leve med æresrelateret fysisk og psykisk vold, selv om det er ulovligt at slå børn. Men familiens ære står over pigernes retssikkerhed

Af Lone Marie Pedersen lmp@sl.dk

Illustration: Louise Thrane Jensen

Når 16-årige Fatma får tæsk af sin bror og konstant bliver truet med, at hun bliver slået ihjel, fordi hun er blevet set sammen med en dreng. Når 17-årige Souad får at vide af sin far, at hun bliver sendt hjem til Tyrkiet, hvis hun ikke holder op med at ryge og opføre sig 'dansk'. Så er det social kontrol.

Nogle etniske minoritetspiger lever et liv med fysisk og psykisk vold, fordi de ikke vil indordne sig under familiens regler, der forbyder dem at gå til klassefester, på cafe med veninderne, deltage i klassens lejrskole eller værst af alt være i selskab med drenge.

'Vi gør det for at beskytte familiens ære' er ofte den begrundelse, som forældrene giver, skriver forfatterne bag rapporten 'Social kontrol', der er udarbejdet af Etnisk Konsulentteam i Københavns Kommune.

– Der er således noget, der er mere magtfuld end dem selv, der har fastslået, at det er sådan, man skal handle. Noget man ikke kan sætte spørgsmålstegn ved, siger cand.scient.pol. Kristine Larsen, der er en af forfatterne bag rapporten.

– Det er karakteristisk for de piger, som udsættes for social kontrol, at de er frustrerede, modløse, triste, forvirrede, stressede, selvudslettende og opgivende, siger hun.

Nogle gange er volden så voldsom, at der er fare for pigens liv. Familien vil simpelthen bare ikke give slip på hende. Som det er tilfældet med

Sasha i næste artikel, der har søgt skjul i Rehabiliteringscenter for Etniske minoritetskvinder i Danmark (R.E.D.), det mest sikrede krisecenter for unge kvinder med anden etnisk baggrund. Adressen er ukendt af offentligheden, pigerne bor under dækningsnavne, der er skudsikre glas i vinduerne og området er videoovervåget.

Pigerne siger fra

Selv om både politikere og myndigheder i et par årtier har haft fokus på problemet, er der fortsat etniske minoritetsfamilier, som ikke vil acceptere, at deres børn lever et frit og selvstændigt liv.

Men der er også en god udvikling på vej blandt pigerne, fortæller Kristine Larsen.

– Vi får flere og flere henvendelser fra piger, der flygter, fordi deres fædre og ofte også deres brødre udøver social kontrol, fortæller hun.

– De unge er blevet mere opmærksomme på, at de ikke skal affinde sig med forholdene og henvender sig langt hyppigere end tidligere for at få hjælp. Jeg ser det som et sundhedstegn hos pigerne, siger Kristine Larsen.

Samme erfaring har leder Anita Johnson fra R.E.D. Også her er antallet af henvendelser vokset, og det handler ikke nødvendigvis om, at flere unge end tidligere bliver udsat for tvangsægteskaber eller æresrelateret vold.

– Langt flere piger tør i dag gå imod familiens ønsker. De kan se, at der er mulighed for at få hjælp, og det benytter de sig af.

Anita Johnson understreger dog samtidig, at der fortsat er behov for at oplyse – blandt andet i folkeskolerne – om, at der er mulighed for at få hjælp.

– Der findes stadig piger, som lever ekstremt isoleret og ikke ved, at de har mulighed for at søge hjælp, siger Anita Johnson.

Lever i en anden verden

Pigerne er bærere af familiens ære og bliver betragtet som byttemiddel mellem grupper. Derfor er

Social kontrol

Artiklerne beskæftiger sig med den form for sociale kontrol, som nogle etniske minoritetsfamilier udsætter deres døtre for i håb om, at de opfører sig på den måde, som familien har udstukket. Den sociale kontrol kan i værste fald overskride FN's børnekonvention og de rettigheder, som børn og unge har i Danmark.

det vigtigt, at hun opfører sig ordentligt, og det betyder blandt andet, at hendes mødom er intakt på bryllupsnatten, fortæller Kristine Larsen, Konsulentteamet.

– Børnene lever i en helt anden verden end den, forældrene kender fra deres egen ungdom, og ofte føler forældrene sig magtesløse over for deres børns reaktioner. De forsøger derfor at styre de unge med regler, kontrol, trusler og vold, som de unge ikke vil acceptere, siger hun.

Socialpædagog Cathrine Nyholm fra Pigegruppen – projekt for vilde piger i Københavns Kommune – har oplevet piger, hvis storbrødre ikke ville have, at de gik i byen.

– En af pigerne fortalte, at det faktisk var hendes storebrors venner, der gjorde, at hun ikke måtte gå i byen. De kunne for eksempel sige til hendes bror: 'Jeg så din søster i byen. Hun ligner en luder. Hvis

det var min søster, ville jeg smadre hende eller slå hende ihjel', siger Cathrine Nyholm.

Det betyder dog ikke, at de forældre, som udøver social kontrol over for deres døtre, er onde forældre, påpeger Cathrine Nyholm.

Et synspunkt som Anita Johnson, R.E.D, kan tilslutte sig og tilføjer:

– Det er kendetegnende for den gruppe familier, at de er ressourcesvage, for eksempel arbejdsløse, på overførselsindkomster eller traumatiserede som følge af oplevelser i det land, de er rejst fra. Det er forhold, som kan betyde, at familien fastholder rigide systemer for sit liv.

Vi ved ikke noget om det

Der findes ikke nogen dansk opgørelse over, hvor udbredt social familiekontrol er. Dagbladet Politiken omtalte i november sidste år en stor svensk

Langt flere piger tør i dag gå imod familiens ønske. De kan se, at der er mulighed for at få hjælp, og det benytter de sig af

Anita Johnson, R.E.D

Der er et stort behov for, at fagfolk får en viden og en forståelse for, hvad social kontrol er, og hvordan den viser sig

Kristine Larsen, Etnisk Konsulentteam, Københavns Kommune

undersøgelse fra 2009, hvor omkring 500 stockholmiske 9.-klasses piger med anden etnisk baggrund blev spurgt, om de oplevede social kontrol i form af krav om uskyldighed, indtil de blev gift. Det gjorde omkring halvdelen af dem. Omkring 35 procent oplevede, at familien blandede sig i, hvem der skulle være deres partner. 25 procent oplevede restriktioner i skole og fritid, og omkring 15 procent svarede, at de var udsat for kontrol, trusler eller vold.

Integrationsministeriet offentliggjorde i december 2010 en rapport, der viser, at antallet af henvendelser om æresrelaterede konflikter er steget støt hos Landsorganisationen for Kvindeskrisecentre (LOKK). I 2005 var der 101 henvendelser, og i 2010 var der midt i december registreret 663 henvendelser. Også politiet har oplevet en stigning, siden man i 2006 begyndte at overvåge området og registrere alle sager, hvor der er mistanke om æresrelateret kriminalitet.

Uvidenhed eller berøringsangst

Det kan være svært at spotte, når en ung pige er udsat for så megen kontrol, at det ligner omsorgsvigt. Familien gør meget for at skjule det, og pigerne optræder langt hen ad vejen solidariske med familien og lader som om, at det går godt derhjemme. For eksempel kan de takke nej til at deltage i en klassefest med begrundelsen, at de skal til en kusines bryllup, selv om sandheden er, at de ikke må. De lærer fra de er ganske små, at familiens sammenhold og overlevelse er vigtigere end deres egne behov. Udadtill kan de optræde

glade og rolige, så ingen skal ane uråd, fortæller Kristine Larsen, Konsulentkompagniet.

– Der er et stort behov for, at fagfolk får en viden om og forståelse for, hvad social kontrol er, og hvordan den viser sig. Nogle af pigerne får det meget dårligt, og det kunne måske være undgået, hvis der i tide var blevet grebet ind over for den psykiske og fysiske vold. Men hvis man ikke ved, hvad det er, kan man jo heller ikke spotte det, siger Kristine Larsen.

Desuden er der i det danske system stadig en slags berøringsangst over for de her piger, fortæller Anita Johnson, R.E.D., og giver et eksempel med et par danske lærere, der deltager i et islamisk bryllup med en 15-årig elev og de fortæller efterfølgende engageret om festen. Ville man også gøre det, hvis det var en 15-årig dansk pige, der blev gift, spørger hun og giver selv svaret:

– For det første ville man næppe deltage, og for det andet ville man formentlig fraråde pigen at gifte sig så tidligt. Man er bange for at blive hængt ud som racister, og derfor vælger man måske at acceptere forhold, som man ikke ville lade passere, hvis det var en dansk pige, siger hun.

– Sundhedsvæsenet kunne også være mere opmærksomme på pigerne, for eksempel når de bliver indlagt som *cuttere* (skærer sig selv *red.*) eller efter selvmordsforsøg.

Hvis familien eksempelvis opholder sig på hospitalsstuen i døgn drift, mens datteren er indlagt, er der måske grund til at isolere pigen, så hun får mulighed for at fortælle, hvordan hun rent faktisk har det, siger Anita Johnson. ■

Rapport om social kontrol

Rapporten 'Social Kontrol i etniske minoritetsfamilier' af cand. mag. Christina Elle og cand.scient.pol. Kristine Larsen, Etnisk Konsulentteam, er udgivet af Center for Forebyggelse og Rådgivning, Københavns Kommune.

Rapporten er skrevet som en slags lærerbog til fagfolk. Den er overskuelig og let at læse.

Rapporten kan downloades på: www.cfr.kk.dk.

Hjælp til professionelle

Etnisk Konsulentteam, Center for Forebyggelse og Rådgivning, Københavns Kommune, tilbyder blandt andet kommunens socialpædagoger, sagsbehandlere og lærere rådgivning og sparring i sager, der blandt andet handler om tvangsægteskaber og æresrelateret vold. Desuden bliver teamet også brugt som mæglere i konflikter mellem etniske minoritetsfamilier og deres børn.

Konsulentteamet er VISO-leverandør.

Min far havde planer om, at jeg skulle have min mødom genetableret, så jeg kunne leve som jomfru

19-årige Sasha nægtede at gifte sig med den mand, forældrene fandt til hende. Nu må hun leve i skjul af frygt for sin egen familie

Af Lone Marie Pedersen lmp@sl.dk
Illustration: Louise Thrane Jensen

Det her er ikke en fortælling om, at Sashas forældre er uhyrer, der vil deres datter det værste. At de elsker hende, er hun ikke i tvivl om. Men når to kulturer støder sammen, og et barn bærer begge dele inden i sig, er det svært at få tingene til at hænge sammen. Hendes forældre og resten af familien lever efter regler, der dikterer piger og kvinder at blive hjemme og holde sig væk fra det offentlige liv. Den livsstil harmonerer ikke med en opvækst i en dansk provinsby, hvor Sashas veninder gerne må være sammen efter skoletid. Også selv om der er drenge til stede.

Sasha er 19 år og bor bag skudsikre vinduer på Rehabiliteringscentret R.E.D. Rundt om bygningen er der overvågningskameraer, og adressen er hemmelig. Hun bor sammen med andre unge etniske minoritetspiger, der som hun har været nødt til at flygte fra familien. De bærer alle et andet navn end deres fødenavn, fordi de ikke skal kunne opspores af deres familie (Sasha er dæknavn for hendes dæknavn).

Det har bragt stor skam over familien, at Sasha er stukket af hjemmefra. Derfor er hendes liv i fare. Hellere en død datter end en, der vanærer familien.

Sasha var halvandet år, da hendes far af politiske grunde i 1992 måtte flygte fra Irak. Familien fik permanent opholdstilladelse og bosatte sig i en dansk provinsby. Sasha husker kun fra sine første år, at hendes far gik på arbejde, mens hendes mor lavede mad og passede familien, der udover hende tæller to andre søskende.

Familien boede i et dansk kvarter, hvor der var masser af børn at lege med, men Sasha måtte ikke lege med dem. Efter skoletid skulle hun være derhjemme. Fritidsinteresser måtte hun heller ikke deltage i.

– Jeg ville gerne gå til fodbold. Jeg var dygtig til fodbold i skolen, og jeg tror, jeg kunne have udviklet det langt, siger Sasha.

Veninderne havde i skolefrikvarterne vist hende nogle dansetrin. Så det ville hun også gerne gå til.

– Jeg havde klokken 8-14-veninder, men resten af dagen kendte vi ikke hinanden, siger Sasha.

Hun blev altid hentet efter skoletid, eller når fritidsordningen sluttede, og ofte var det hendes far, som fulgte hende. Når veninderne spurgte, om hun kunne lege efter skoletid, sagde hendes far altid ja og tilføjede så: 'Ikke i dag. En anden dag'.

Men når de kom hjem, fik hun at vide, at hun ikke måtte, og hendes far lod som om, han havde glemmt, hvad han havde lovet hende, mens veninderne hørte på det.

– Jeg følte mig meget ensom i min skoletid. Der var ligesom en mur mellem mig og mine veninder, siger Sasha.

Fordi veninderne blev ved med at spørge hendes far, om hun måtte lege, begyndte Sasha på et tidspunkt selv at svare 'jeg har ikke lyst' eller 'jeg har en anden aftale'.

Hun valgte at lyve i stedet for, at hendes far skulle gøre det, og hver gang forsøgte hun at gøre det så godt, at veninderne ikke også spurgte ham. Sasha var bange for, at han troede, hun havde tvunget sine veninder til at spørge ham. For så vidste hun godt, at der ventede hende bank, når de kom hjem. Eller han psykisk ville terrorisere hende.

– Han blev pavestolt af mig, når jeg sagde nej til veninderne. Det var tydeligt, at det lettede ham, siger Sasha.

Hendes mor var enig med faren. Men slog hende ikke. I hvert fald ikke så hårdt. Nogle gange

Han blev pavestolt af mig, når jeg sagde nej til veninderne. Det var tydeligt, at det lettede ham

Jeg stod med en brudt mødom og havde bragt skam over min familie ved at hæve en forlovelse til fordel for en 'afghaner'

fik hun gennem sine attituder over for Sasha sat faren så meget i gang, at han tog over og bankede hende, forklarer Sasha.

De kvindelige former

Da Sasha begyndte at udvikle sig, fik hun det endnu værre derhjemme. Mens veninderne gik på cafeer og var sammen om aftenen, blev hendes liv mere og mere begrænset. Hun måtte ikke være ude på egen hånd.

– Jeg følte mig flov over for veninderne ved at sige, at jeg ikke måtte gå ud for min far. Så jeg løj og sagde, at jeg ikke havde lyst.

Men til sidst blev presset for stort, så hun valgte at fortælle dem sandheden. Og bad dem: 'Lad mig være. Jeg må ikke'.

– Hvis jeg svarede mine forældre igen, kunne jeg få tæsk. Et nej var et nej, og et ja et ja. Jeg måtte ikke argumentere imod dem, men skulle rette mig efter deres ordre, siger Sasha.

– Mine forældre fortalte mig, at en ordentlig kvinde bliver succesfuld og får en god mand, hvis hun bliver hjemme.

Problemet var også, at når hun var sammen med veninderne kunne det ske, at hun også var i selskab med drenge, og det måtte hun under ingen omstændigheder.

I gymnasiet blev hun veninde med en irakisk pige og kunne se, at veninden måtte det hele. Fester, drenge, cafe, og hun skal ikke gå med tørklæde. Forklaringen er formentlig, at venindens forældre er intellektuelle, forklarer Sasha.

– Når du kommer op på et højere uddannelsesniveau, bliver forældrene mere åbne og demokratiske.

Da Sasha gik i 2. g, sagde hendes mor til hende, at hun nu var gammel nok til at være en rigtig muslimsk kvinde og skulle gå med tørklæde. Hun tog det på, selv om hun ikke havde lyst.

– Hvis jeg sagde nej, var jeg i deres øjne ikke en rigtig muslim.

Så er det tid til forlovelse

Da Sasha var 17 år fik forældrene det første ægteskabstilbud. Hendes mors veninde tilbød sin nevø, der boede i Tyskland. Han talte tysk og arabisk.

Sasha kan ikke tysk og kun lidt arabisk.

– Vi takkede nej. Min mor kunne godt se, at jeg ikke ville giftes med en, jeg ikke kunne tale med, siger Sasha.

Veninden sendte et nyt tilbud fra en anden nevø, der boede i Iran. Det takkede familien ja til og drog af sted for at få Sasha forlovet.

– Jeg har altid vidst, at mine forældre skulle vælge min mand, siger hun.

Hele familien var samlet i stuen, da den unge mand kom frem og friede til Sasha.

– Han var køn, høj, fin nok i kroppen og meget høflig. Jeg kunne godt lide ham. Hvis jeg havde haft ham i mit hjerte, ville han have været den perfekte mand for mig, siger hun.

Men hun havde ham ikke i sit hjerte. For hjemme i Danmark gik der en ung afghansk mand rundt, og ham var Sasha forelsket i. De havde mødt hinanden på nettet og set hinanden et par gange, hvor Sasha havde pjækket fra skole.

Allerede mens familien opholdt sig i Iran, planlagde hun at hæve forlovelsen. Hun fandt på en løgn. Sagde til sin far, at den iranske mand var nærig, og gav som eksempel, at han ikke ville købe en vand til hende, da de gik en tur i parken.

– Jeg smurte tykt på. Jeg sagde intet om, at man slet ikke kunne købe vand i parken, siger Sasha.

Forlovelsen blev hævet.

Der var ingen blod

Da Sasha kom tilbage til Danmark, fortsatte hun – uden forældrenes viden – med at se den afghanske kæreste, og de var meget forelskede, talte om børn og ægteskab. Den unge mand pressede hende for samleje og begrundede det med, at de jo alligevel ville blive gift med hinanden, så derfor kunne de godt være sammen inden brylluppet.

Sasha lod sig overtale.

Desværre kom der ikke blod, da hendes mødom blev brudt. Den afghanske mand forlod hende, fordi han mente, at det udeblevne blod beviste, at hun ikke var jomfru. Hun havde aldrig før været i seng med en mand, men lige meget hvad, kunne hun ikke overbevise sin kæreste.

– Han sagde, jeg var luder, siger Sasha.

Hun havde det forfærdeligt og var meget deprimeret over sit liv.

– Jeg stod med en brudt mødom og havde bragt skam over min familie ved at hæve en forlovelse til fordel for en 'afghaner', der i irakisk-kurdiske øjne er laverestillede mennesker, siger Sasha.

Hun så ingen anden udvej end at flygte, og med hjælp fra studievejlederen på gymnasiet kom hun ind på et kvindekrisecenter. Med kommunens mellemkomst blev der arrangeret et møde mellem Sasha og forældrene, der viste stor forståelse over for hendes ønsker om mere frihed og gav tilsagn om, at de gerne ville være med til at løse hendes problemer. Sasha fik blandt andet lov til at være sammen med veninderne.

Efter mødet flyttede hun igen hjem til forældrene.

– Det var kommunens vurdering, at det ikke var skadeligt for mig at bo derhjemme, siger Sasha.

Det skal nok gå alt sammen

Men intet af det, forældrene havde lovet på mødet, fik Sasha lov til. Alt derhjemme var ufor-

andret, så hun flygtede igen. Denne gang til en anden by. Kontaktede igen studievejlederen, der igen fandt plads til hende på et kvindekrisecenter.

Forældrene ringede flere gange til hende. Moderen græd og græd og lovede, at de ville gøre det godt igen over for hende. At hun nok skulle få lov til at gå på cafe og være sammen med vennerne, bare hun kom hjem.

– Jeg troede på dem, siger Sasha.

Kommunen troede også på forældrene og mente, at det var sikkert nok for hende at flytte hjem igen.

Sasha valgte, at hun ville rejse alene hjem i stedet for at blive fulgt af en af kommunens sagsbehandlere.

– Jeg ville vise mine forældre, at jeg selv havde valgt at komme tilbage.

Alle i familien omfavnede hende og hendes far sagde: 'Du skal ikke være bange'.

Men det viste sig, at ikke meget var forandret.

Eneste ændring var, at Sasha fik lov til cirka en gang om måneden at være på cafe med en veninde. Dog kun om eftermiddagen. Og det skulle være aftalt en til to måneder i forvejen.

Jeg var ikke forelsket i ham, men kunne mærke, at hvis han ville være sød ved mig, kunne det godt fungere

Hendes hverdag så sådan ud:

Klokken 7:15 tog hun bussen. Fra klokken 8:00 til 14:00 var hun i skole. Klokken 14:15 bussen hjem. En cafeaftale var fra 14:45 til omkring 16:30. Hjemkomst omkring klokken 17:00.

Ny mødom

Rygtet om, at Sasha havde mistet sin mødom nåede forældrene, og hendes far blev rasende. Forlangte at hun fik syet en ny mødom på.

Der blev aftalt tid hos en dansk speciallæge. Men mødommen blev syet forkert på, og gjorde det hele meget værre.

I stedet fandt familien frem til en iransk læge, der boede i Danmark. Lægen undersøgte hende og konstaterede, at hun havde haft samleje mellem fem og ti gange. Selv om Sasha fastholdt over for ham og forældrene, at det kun var denne ene gang, beviste 'lægevidenskaben', at hun løj.

– Men jeg ved med sig selv, at jeg kun har givet mit hjerte en gang, siger Sasha.

Lægen lovede at lave mødommen, men det kunne først ske natten før brylluppet, hvis han skulle kunne garantere, at der kom blod ved samleje. Og blod skulle der komme.

'Hvor meget blod vil du have', spurgte lægen. 'Åh, bare et par dråber', svarede Sasha.

Her er et billigt tilbud

For forældrene hastede det med at få Sasha gift, da hun efterhånden var fyldt 18 år, og desuden var faldet i værdis på det muslimske ægteskabsmarked. Familiens naboer fra Irak boede i en anden dansk provinsby og havde tidligere spurgt, om Sasha kunne blive gift med deres søn. Dengang takkede hendes forældre nej til tilbuddet, fordi de ærsmæssigt stod højere.

Men nu var situationen en helt anden. Sasha var – sin unge alder til trods – ikke længere så meget værd, fordi hun ikke var jomfru og allerede havde en forlovelse bag sig.

– Min far var nødt til at tage imod det skrald, han kunne få, siger Sasha.

Derfor svarede forældrene ja til tilbuddet. Sasha blev forlovet.

– Jeg var ikke forelsket i ham, men kunne mærke, at hvis han ville være sød ved mig, kunne det godt fungere, siger hun.

Men hendes forlovede virkede fjern og ignorerede hende. Årsagen var, at han ikke kunne glemme den danske kæreste, han havde, da han blev tvunget til at forlove sig med Sasha. Han hævdede forlovelsen.

Dropper ud af 2. g

Sasha havde forberedt sig på at flytte hen til sin forlovede og ville droppe gymnasiet. Hun havde længe haft planer om at gå ud af skolen, da hun ikke trivedes. Det teoretiske kunne hun godt klare, men hun havde ingen muligheder for at fungere socialt med klassekammeraterne og følte sig meget ensom.

Da forlovelsen blev hævet, fortsatte hun med at bo hjemme hos forældrene og skiftede i januar 2009 gymnasiet ud med produktionsskole.

Forældrene var meget voldelige over for hende, både fysisk og psykisk, og beskyldte hende for at have ødelagt sine chancer ved at give sin mødom til en afghansk mand. Rolfordelingen var som regel den, at hendes mor svinede hende til verbalt, kaldte hende blandt andet for luder, og hendes far slog hende. Hun gik i konstant angst for ham, fordi hun aldrig vidste, om han ville slå. Nogle gange kunne han stå helt tæt på hende og så alligevel ikke slå. Det var næsten det værste, fortæller hun.

Og så er der da også lige en fætter

I begyndelsen af marts 2009 ringede en faster fra Iran og foreslog, at Sasha blev gift med hendes søn. I mange år havde der hersket ufred mellem de to familier, men den her forbindelse ville genoprette familieharmen. Sashas forældre sagde ja, og igen drog hele familien til Iran.

– Han hentede os i lufthavnen, men allerede der kunne jeg mærke, at han ikke var noget for mig. Der var ingen gnist og ingen form for følelse af, at vi ville kunne få det her til at fungere, siger Sasha.

Der var stor gensynsglæde i hele familien. Alle faldt hinanden om halsen af glæde, og ikke mindst hendes farmor var rørt over, at familien igen var samlet.

Hendes morbror kunne godt se, at hun var kold over for fætteren, så han skyndte sig at skaffe en imam, så de kunne blive muslimsk gift. Det skete få dage efter forlovelsen i august 2009, og den store bryllupsfest blev fastsat til februar 2010.

Hvis jeg vender hjem, er jeg overbevist om, at min far vil tæve mig så meget, at jeg ville ønske, at han ville dræbe mig i stedet for

Brylluppet betød, at de havde lov til at være sammen seksuelt.

– Men jeg undgik ham og kom hele tiden med undskyldninger. For eksempel, at jeg ikke kunne, fordi jeg endnu ikke havde fået syet min mødom på igen, siger Sasha.

– Helt inderst inde ved jeg, at jeg ikke er mindre værd, selv om jeg ikke har min mødom. Men samtidig er det også helt logisk efter den muslimske eller mellemøstlige verden, at jeg skal have en mødom, siger hun.

Hendes mand bad hende i stedet om analsex, og begrundede det med, at han ville se, om hun i den del af kroppen var jomfru.

Sex som islam ikke kan godtage

Ifølge islam er det syndigt at dyrke analsex. Ganske vist ikke en utilgivelig synd, man kommer i Helvede for, men alligevel er det helt uacceptabelt at praktisere, fortæller Sasha. Hun gik derfor direkte til sin far og fortalte om det.

– Jeg valgte med vilje først at fortælle det til ham, fordi jeg vidste, at han ville blive rasende og støtte mig i skilsmisse, siger hun.

Det viste sig at være langt mere besværligt at blive skilt end gift. Sasha skulle igennem et par retssager, som hun i øvrigt som kvinde var forment adgang til. I Iran skal man have mandens tilladelse til at blive skilt (det omvendte er ikke tilfældet), og den kunne hun ikke få. I den første retssag, blev hun nægtet skilsmisse. Herefter hyrede familien en advokat fra Europa. Under hele retssagen, var hun låst inde i mandens hus, idet hun var hans ejendom. Uden mobil og computer.

– Han ville ikke have noget seksuelt med mig at gøre, men slog mig og skældte mig ud. Han havde sat sig for at ødelægge mit liv, siger Sasha.

Efter syv måneder blev hun endelig skilt og kunne i maj 2010 rejse hjem til Danmark.

Og så er der lige to fætre mere

Sasha vendte tilbage til produktionsskolen og forældrene, der i Iran havde lovet hende, at når de kom tilbage til Danmark, ville hun få sin frihed.

– Og jeg lovede dem, at jeg aldrig ville misbruge deres tillid, siger Sasha.

Men sådan blev det ikke. Forældrene ville fortsat bestemme over hende.

– Min far havde planer om, at jeg skulle have min mødom genetableret, så jeg kunne leve som jomfru.

Desuden blev der gjort et nyt forsøg med at få hende gift. Hun var efterhånden faldet så meget i værdis, at de ældre mænd kunne byde ind. Og det gjorde en 28-årig fætter fra Norge. Det samme gjorde et familiemedlem fra Iran, omkring 29 år. Sidstnævnte var kendt i familien for at være så voldelig, at hans egne søstre ikke turde være alene med ham. Forældrene forlangte, at hun skulle tage en af de to.

– Men jeg ville ikke have nogen af dem, siger Sasha.

I stedet bad hun sin studievejleder på produktionsskolen om hjælp. Hun skulle væk, for hun vidste, at faren ville banke hende sønder og sammen, hvis hun ikke valgte en af de to mænd.

– Jeg var 19 år, træt og jeg kunne ikke mere.

På vej mod et andet liv

Hun havde over et par dage i oktober 2010 smuglet nogle få personlige ejendele ud fra sit værelse og efter aftale med studievejlederen gemt tingene på skolen. Hun blev kørt til stationen, så hun kunne tage toget til det krisecenter, som vejlederen på forhånd havde truffet aftale med.

– Det var en lettelse at sidde i toget. Denne gang vidste jeg, at jeg ikke ville komme tilbage, siger Sasha.

Og der er heller ikke en vej tilbage. Ved at flygte har hun bragt endnu mere skam over familien.

– Hvis jeg vender hjem, er jeg overbevist om, at min far vil tæve mig så meget, at jeg ville ønske, han ville dræbe mig i stedet for.

Både hendes mor og far har ringet og tryglet hende om at komme hjem. Det samme har en fæster, men Sasha har sagt nej hver gang. Nu har hun skiftet mobilnummer, så ingen kan finde hende.

Og hvad der så skal ske, må tiden vise.

Hun vil gerne have et liv uden frygt og med venner og en kæreste. Hun vil gerne have en uddannelse og klare sig selv. Hun skal i gang med at lære det hele.

Hun opfatter sig selv som muslim.

– Men personligt tænker jeg ikke, at jeg er syndig, og den jeg finder, må tage mig som jeg er, siger Sasha. ■

De gør oprør mod forældrenes kultur

Indvandre piger, der flygter i protest mod familiens trusler og vold, skal starte helt forfra med at bygge deres liv op på egne præmisser. Noget de aldrig har lært

Af Lone Marie Pedersen lmp@sl.dk
Illustration: Louise Thrane Jensen

Næsten alle pigerne har oplevet, at forældrene kaldte dem en luder

Anita Johnson, R.E.D

Sasha i den forrige artikel er en af de omkring 50 kvinder, der hvert år flytter ind på Rehabiliteringscenter for Etniske minoritetspiger i Danmark (R.E.D.) Pigerne er flygtet fra voldelige fædre, mødre og søskende og fra trusler om tvangsægteskaber. Derfor er deres liv i fare. På centret møder de en gruppe professionelle, som er klar til at hjælpe dem, og som ved, at pigerne er gået en del igennem, før de traf den store beslutning at flygte fra familien, fortæller leder Anita Johnson.

– De unge piger lever en isoleret tilværelse og er meget socialt kontrolleret. De må for eksempel ikke deltage i sociale aktiviteter og skal komme direkte hjem fra skole. Kommer de bare 10 minutter for sent, falder der brænde ned, siger hun.

– Pigerne ved forbavsende lidt om det praktiske Danmark og er umodne i forhold til at skulle klare sig selv. For eksempel har en pige, der går i 2. g, måske aldrig lært at gå på posthuset, åbne en rudekuvert eller styre sin egen økonomi. Det gør forældrene for hende.

– På det personlige plan har de ofte meget lidt selvværd og higer efter, at nogen lægger mærke til dem. De har ikke lært at tage vare på sig selv og tager ofte unødvendige chancer, siger Anita Johnson.

Et eksempel er en pige, som kun havde chattet med en mand på facebook. Men da han skrev, at hun var smuk, og at han elskede hende, satsede

hun alt og rejste til udlandet, hvor han boede. Det viste sig imidlertid, at hverdagen med ham var helt anderledes end det, han havde lovet hende på facebook. Den var fyldt med vold og voldtægt.

– Nogle piger kan for eksempel sætte sig ind i en fremmed bil, fordi fyrene har smilet og flirtet med dem ud af bilruden. Det vil en dansk pige aldrig gøre, siger hun.

For dansk eller en luder

Pigerne på R.E.D. har stort set alle været udsat for ekstrem social kontrol. For eksempel har forældrene næsten på forhånd defineret datteren som en luder eller for dansk, hvis hun beder om at komme med på lejrskole eller til en klassefest. En pæn pige går ikke til fester, medmindre det er en familiefest, fortæller Anita Johnson.

– Næsten alle pigerne har oplevet, at forældrene kaldte dem en luder. Og som en af pigerne siger: ‘Og jeg har ikke engang holdt en dreng i hånden’.

Og sådan er det med næsten alle pigerne i R.E.D. De har været lydige og aldrig gjort noget forkert, indtil kæden en dag ryger af. Det kan for eksempel ske, hvis familien opdager, at datteren på sin mobil har et billede af en dreng eller har kontakt med nogen, hun ikke må omgås. Det kan være, at en fætter eller en onkel har set hende i storcentret på et tidspunkt, hvor pige har fortalt, at hun var på skolen.

– Så sætter familien endnu flere restriktioner op for datteren, for eksempel, at hun ikke må have computer på værelset. Også uanset, at det kan være en nok så uskyldig kontakt, datteren har haft, siger Anita Johnson.

– Der kommer afstraffelse i form af både fysisk og psykisk vold. Et eksempel kan være, at hun bliver lænket til radiatoren. Overgrebene kan være så massive, at nogle vælger at løbe væk hjemmefra, siger hun.

Ofte flygter pigerne på grund af den psykiske vold. For eksempel trusler om at blive sendt til

hjemlandet, om tvangsægteskaber eller om at blive smidt ud foran toget. Eller hun bliver talt nedladende til af forældre og søskende.

Løgner sidder fast

De fleste piger fortæller ikke andre om, hvor frygteligt de har det derhjemme. De tager hensyn til familiens ære og vil ikke bringe skam over familien. De beskytter deres familier så meget, at de også lyver over for myndighederne. Siger for eksempel, at de ikke kan komme til klassefest, fordi de skal til en kusines bryllup, fortæller Anita Johnson.

– De er så gennemsyret af, at det er familien, der er centrum. De er trænet og oplært i, at det

er familiens behov, der skal tilgodeses, og det er meget modsat danske unge, hvor det handler om at tilfredsstille egne behov, siger hun.

Pigerne lyver også over for forældrene, når de skal møde veninder eller drenge. Pigerne er så trænet i at lyve, at de har svært ved at slippe løgneren, når de kommer på R.E.D.

– De tror, de er nødt til at lyve over for os, og fortæller ofte heller ikke os om de dårlige oplevelser, de har haft, siger Anita Johnson.

Traditioner mere værd end mig

Det er en stor beslutning at løbe væk hjemmefra. Pigerne mister hele deres netværk og ofte føler de, at forældrene ikke elsker dem: 'Gjorde de det,

De er trænet og oplært i, at det er familiens behov, der skal tilgodeses, og det er meget modsat danske unge, hvor det handler om at tilfredsstille egne behov

Anita Johnson, R.E.D

ville de ikke behandle mig sådan. Hvorfor betyder deres traditioner mere for dem, end jeg gør?’

Pigerne skal således starte et nyt liv helt fra bunden af. Alene og på egne ben, selv om det eneste, de ønsker sig, er at være sammen med familien, og de må klare sig uden den forældre-støtte, som danske unge har, fortæller Anita Johnson.

– Pigerne er ofte i livsfare – ikke mindst i den første tid efter flugten – og de kan derfor heller ikke have kontakt med for eksempel en faster

eller moster, som de tidligere har været glade for. De kan heller ikke kontakte en god veninde, fordi familien stensikker vil tvinge hende til at udlevere adressen. Hertil kommer, at de af sikkerhedsmæssige grunde skal skifte skole og arbejdsplads, siger Anita Johnson.

Truslerne kan være meget massive. Eksempelvis meddelte en far engang sin bortløbne datter, at hvis hun ikke kom hjem igen, så ville hun i julegave modtage sin kærestes afhuggede hoved. ■

En klar behandlingsplan

De piger, der opholder sig på R.E.D., er ofte i en psykisk elendig forfatning, har posttraumatisk stress syndrom, lider af depression, er meget selvudslettende, har lavt selvværd og bærer præg af omsorgssvigt. Alt sammen ting, man kan se med det blotte øje. Leder Anita Johnson fortæller, at centret arbejder med tre rehabiliteringsfaser.

Der er en indskrivningsfase, hvor pigens forhold bliver udredt. Den varer omkring

en måned. Herefter starter den egentlige behandlingsfase, hvor der bliver taget udgangspunkt i den enkelte kvinde. Tre fagpersoner – socialpædagog, socialrådgiver og lærer – laver sammen med kvinden både en kort- og en langsigtet plan. Hvad er hendes mål, og hvordan kan de opnås?

I den anden fase bliver der arbejdet med seks arbejdsopgaver: Kvindens fysiske forhold, hendes psykiske helbred, hen-

des sociale formåen, hendes økonomi, hendes praktiske formåen og allervigtigst job og uddannelse. Målet er, at de inden for de tre første måneder af opholdet helst skal have beskæftigelse uden for institutionen.

Sidste fase handler om udslusning. Hvad skal der ske, og hvor skal hun flytte hen? Kan hun for eksempel klare at bo alene, eller skal hun i en overgangsfase bo i en af R.E.D.'s udslusningsboliger.

Rehabiliteringscentret

Rehabiliteringscenter for Etniske minoritetsfamilier i Danmark (R.E.D.) er en selvejende institution med behandlings- og botilbud til unge kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, som modsætter sig et tvangsægteskab og har behov for omsorg og hjælp. Aldersgruppen for kvinderne er 18-30 år, men vil kunne fraviges i konkrete tilfælde. De fleste piger bor på centret fra to til seks måneder. Men for nogle kan opholdet dog

også afsluttes efter en uge, mens andre har brug for mere end et års ophold.

Centret er landsdækkende og ligger på en lokalitet, som af sikkerhedsmæssige grunde ikke er kendt af offentligheden. Centret finansieres af satspuljemidler, og der er plads til 12 kvinder.

Centret råder over udslusningsboliger til de piger, der har brug for at bo under

beskyttede former, når de udskrives fra R.E.D.

Der er desuden etableret et efterværn, som kan støtte pigerne i den svære overgang til anden bolig og fastholde dem i uddannelse og arbejde.

Desuden er der på centret oprettet boliger for par, der af sikkerhedsmæssige grunde er nødt til at skjule sig.